

Streszczenie

Inkulturacyja jest jednym z najważniejszych z wezwań dla Kościoła katolickiego w Afryce. Dokumenty drugiego Soboru Watykańskiego w wielu miejscach potwierdzają ścisły związek między Ewangelią a kulturami. Dobra Nowina pozostaje zawsze aktualna i jest głoszona Człowiekowi w kontekście jego konkretnej sytuacji społeczno-kulturowej. Inkulturacyja ma na celu głoszenie Dobrej Nowiny w taki sposób, aby była przyjęta i przeżywana w całej swojej pełni. Jezus Chrystus, który jest Słowem wcielonym, stał się ciałem, aby zwrócić człowiekowi jego godność dziecka Bożego bez odrzucenia jego własnej kultury. Przez swoje wcielenie, które pozwoliło mu przeżywać nasz ludzki stan, za wyjątkiem grzechu, Jezus Chrystus przyszedł aby wypełnić nasze kultury - aby uczynić je doskonałymi, a nie aby je zniszczyć lub demonizować.

Kościół uznaje i szanuje pozytywne wartości zawarte w kulturach ludów, którym głosi dobrą nowinę. Kościół w Togo, będąc żywym i dynamicznym, wciąż poszukującym swojej tożsamości, jest zaangażowany w tenże proces inkulturacyji. Jest więc niezbędna kontynuacja procesu inkulturacyji, aby wierzący Togijczycy w szczególności i Afrykanie w ogólności mogli przeżywać autentycznie i w pełni swoją wiarę zachowując walory pozytywne własnej kultury. Temat niniejszej rozprawy zawiera cel i potrzebę pogłębienia procesu inkulturacyji: Inkulturacyji obrzędów narodzinowych u ludu Ewé w Togo.

Rytuały związane z narodzinami stają się ważnym momentem w życiu rodziców i całej wspólnoty. Ludy afrykańskie a w szczególności Ewé zawsze posiadały ten fenomen rytów mając na celu ochronę matki i dziecka, akceptację i integrację nowonarodzonego w rodzinie. Jednakże te rytury nie ograniczają się tylko do porodu ściśle mówiąc lecz zaczynają się od początku ciąży.

W celu głębszego przedstawienia poszukiwań na niniejszy temat, rozprawa ta składa się z pięciu rozdziałów, w których próbowaliśmy dać wytłumaczenie analityczne systemu religijnego lud Ewé w Togo. Doszliśmy do stwierdzenia, że zrozumienie koncepcji świata i człowieka ze środowiska Ewé są skażone przez te rytury systemu religijnego. Dziecko, rozumiane jako wysłannik bogów i przodków, wymaga aby być dobrze przyjęte. Stąd praktyki kultu rytów i gestów towarzyszących, które istnieją od początków ciąży

do narodzin dziecka, są widziane jako symboliczne markery pozwalające zrozumieć głęboki sens antropologii afrykańskiej. W związku z tym nasze poszukiwania mają na celu wykazanie konieczności inkulturacji wiary, biorąc jako przykład rytów narodzin.

W rezultacie niniejsze poszukiwanie udowadnia, że wierny z ludu Ewé może autentycznie przeżywać swoją wiarę bez odrzucania jej źródeł i tożsamości kulturowych. W efekcie, w świetle naszych analiz, okazuje się, że rytów zajmują ważne miejsce w życiu ludu Ewé. Dla ludu Ewé te rytów nie pozwalają jedynie na umieszczenie dziecka w jego rodzinie, ale są również okazją do błagania bóstw i przodków, którzy są gwarantami i źródłem dobrobytu oraz szczęścia w życiu. Są one także ważnym momentem komunii pomiędzy światem widzialnym i niewidzialnym, ponieważ jest to celebracja, podczas której są wzywani przodkowie i zaangażowane bóstwa rodzinne.

W ten sposób nasze badania pozwoliły nam na chrześcijańskie odczytanie rytów i praktyk towarzyszących narodzinom dziecka wśród ludu Ewé na południu Togo. Krytyczna analiza tych rytów pozwoliła nam zrozumieć ich ważne miejsce w życiu Afrykańczyka i konieczność ich oczyszczenia przez Ewangelię Jezusa Chrystusa. Nieznajomość realiów kulturowych narodów afrykańskich w procesie głoszenia dobrej nowiny jest często jedną z przyczyn synkretyzmu. Afrykańczyk pragnie przeżywać swoją wiarę Afrykańczyka. Umożliwi to Kościołowi Afryki zachowanie bogactw kulturowych jej ludów, a tym samym wzbogacenie Kościoła powszechnego.

Staje się więc obowiązkiem dla Kościoła aby wiara przeniknęła pozytywne walory rytów i odczytała je w świetle Ewangelii aby umożliwić Afrykańczykowi autentyczne przeżywanie jego wiary. To wymaga również opieki duszpasterskiej i duchowej, która nie ogranicza się jedynie do rytów narodzin noworodka. Jest tak, ponieważ narodziny dziecka to proces, który rozpoczyna się od pierwszych oznak ciąży. Jak to ukazaliśmy, różne rytów, które towarzyszą kobiecie i dziecku od poczęcia aż do ceremonii narodzin noworodka, są otoczone ogromną czcią wśród Ewé. Te rytów tradycyjne mają wiele pozytywnych elementów pozwalających wzmocnić więzy rodzinne i przynależność do grupy społecznej. Jednakże zawierają również elementy niezgodne z katolicką wiarą chrześcijańską, stąd też potrzeba pogłębionych studiów.

Pogłębienie tego studium pozwoli nam utworzyć most pomiędzy rytami kulturowymi narodzin noworodka a tymi związanymi z katolicką wiarą chrześcijańską, tak aby człowiek

Ewé mógł w pełni przeżywać swoją wiarę. To ćwiczenie utworzenia mostu pomiędzy praktykami kulturowymi Ewé i wyrażeniem katolickiej wiary Chrześcijańskiej jest tutaj rozumiane jako proces inkulturacji. Tym sposobem ta rozprawa pozwoliła nam podkreślić wyzwanie inkulturacji, które stanowi jedno z podstawowych wyzwań ewangelizacji kontynentu afrykańskiego. Ta odpowiedzialność spoczywa na rdzennym klerze, który ma kontynuować głoszenie dobrej nowiny w kontekście afrykańskim, tak aby kościół Afryki nie był transpozycją Kościoła Europy, i aby kultury afrykańskie ubogaciły kościół katolicki. Jest to ogromnym zadaniem, które wymaga czasu i rozeznania.

Streszczenie w języku angielskim

The inculturation of the gospel is a significant challenge for the church in Africa. The documents of Vatican Council II have repeatedly reaffirmed the close link between the Gospel and cultures. The good news is still alive today. Thus it is announced to the human in his/her particular socio-cultural context. The process of inculturation is about proclaiming the good news so that it is welcomed and lived in all its fullness. That is to say, Christ, who is the word incarnate, is made flesh to give back to human his/her dignity as the daughter or the son of God without denying him/her his/her culture. Indeed, by his incarnation that allowed him to take up our human condition except for sin, Jesus Christ came to fulfill our culture – to make it perfect and not to destroy or demonize it (see Matthew 5:17).

Thus, the church recognizes and respects the positive values of the cultures of peoples to whom she announces the good news. And since the growing Church of Togo, although alive and dynamic, is always in search of her identity, she is actively involved in this process of inculturation. That is why it is necessary for us to continue this process of inculturation so that the Togolese Christians in particular and in general the Africans can live fully and authentically their faith while keeping the positive values of their cultures. And it will enable them to find the true identity of Ewe Christians that they have been seeking. It is in this objective and necessity of deepening the process of inculturation that the theme of our dissertation stands out: The inculturation of rites of birth among the Ewe of Togo.

Rites of birth are essential moments in the life of the couple and the whole community as well. The African peoples, in particular, the Ewe, have always embraced the phenomenon of rites of birth intended to protect the mother and the child, to welcome them, and to integrate the newborn into the family. However, these rituals are not limited to the birth itself but begin at the beginning of the pregnancy. In the interest of doing more in-depth research of this topic, our dissertation presents five chapters in which we tried to give an analytical explanation of the religious system of the Ewe of Togo. And we have come to understand that these rites of the religious system affect the understanding and the conception of the world and human beings in the Ewe cultural environment. The child, being considered as a messenger of gods and ancestors, needs to be well received. Hence the cult practices of the rites and gestures that accompany the bearing of the child's pregnancy until birth are perceived as symbolic markers that help to understand the deep

meaning of African anthropology. Our research, therefore, aims to demonstrate the necessity of the inculturation of faith by taking the rites of birth as a case study. And the results of this research proved that Christian Ewe could live their faith authentically without rejecting their sources and cultural identities. Indeed, in light of our analysis, it turns out that these rites occupy an essential place in the life of the Ewe people. For the Ewe, these rites not only allow the child to be welcomed in the family, but they are also an opportunity to implore the deities and ancestors who are the guarantors and sources of well-being and happiness in life. They are also a moment of communion between the visible and invisible world because it is a celebration during which the ancestors, the divinities of the families involved are invoked and venerated.

Thus, our study allowed us to make a Christian reading of the rites and practices that accompany the birth of the child among the Ewe of southern Togo. Also, the critical analysis with Christian lenses of these rites allowed us to understand their essential place in the life of the Africans and the necessity of their purification by the gospel of Jesus Christ. Ignorance of the cultural realities of African peoples in the process of announcing the good news is often one of the causes of syncretism. The Christian in Africa desire to live their African faith authentically. It will enable the African church to preserve the cultural riches of her peoples and, in so doing, enrich the universal church. It is therefore mandatory upon the church to infuse positive values and to read them in the light of the gospel, which will eventually enable the Africans to live their faith truly. It also requires pastoral and spiritual care that is not limited to the newborn's rites of presentation because the birth of the child is a process that begins at the first signs of pregnancy. As we have demonstrated the various rituals that accompany the woman and her child from the conception to the ceremonies of the birth of the newborn, we acclaim that the rituals are of great importance for the Ewe. These traditional rites have many positive elements for strengthening family ties and belonging to the social group. However, they also contain ritualistic features that are incompatible with the Catholic Christian faith, hence the need for a thorough study. The deepening of this study will enable us to bridge the cultural rites of the newborn's presentation with those of the Catholic Christian faith so that the Ewe people can live their Christian faith to its fullness. And this bridge-building exercise between the Ewe's cultural practices and the expression of the Catholic Christian faith is here understood as the process of inculturation. Thus, this dissertation allowed us to highlight the challenge of inculturation which constitutes one of the difficulties of the evangelization of the African continent. This responsibility lies with the indigenous clergy, who

must continue to proclaim the good news in the African context, so that the church of Africa is not a transposition of the church of Europe and that African cultures enrich the Catholic Church. Of course, It is a huge task that requires time and discernment.